



## Creu de Collformic

El Brull

### Ubicació

**Comarca:** Osona  
**Lloc/Adreça:** Brull, el  
**Emplaçament:** Al km 26.4 de la carretera de Seva a Palautordera (BV-5301).  
**Alçada:** 1151

### Coordenades:

**Latitud:** 41.8012  
**Longitud:** 2.34788  
**UTM Est (X):** 445825  
**UTM Nord (Y):** 4627910

### Classificació

**Número de fitxa:** 08026-28  
**Àmbit:** Patrimoni immoble  
**Tipologia:** Element arquitectònic  
**Estil / època:** Contemporani Popular  
**Segle:** XX  
**Any:** 1913  
**Estat de conservació:** Bo  
**Notes de conservació:** S'hi veuen petites reformes al pedestal.  
**Protecció:** Legal  
**Observacions protecció:** BCIL. NNSS 7/03/1991  
**Número inventari:** si, IPA, n. 22477  
**Generalitat:**  
**Accés:** Fàcil  
**Ús actual:** Simbòlic  
**Titularitat:** Pública  
**Titular:** Ajuntament del Brull  
**Autor de la fitxa:** Marc Cucurella Pinilla  
**Data de registre de la fitxa:** dj., 16/06/2011 - 02:00

### Descripció

La creu de Collformic o creu carlina és una creu metàl·lica que descansa sobre una peanya

de carreus de pedra i argamassa. L'alçada total del conjunt és d'uns tres metres, essent la mida de la creu de 120 cm aproximadament. La creu és de ferro forjat treballat de tal manera que tan sols es marca el contorn de la creu, amb el voltant lleugerament ondulat. La seva forma recorda lleugerament la creu de Malta, tot i que és un xic més esvelta. A la seva base hi ha una esfera del mateix material, que és la que està clavada a la pedra. La peanya fa tres graons, essent el del mig el més gran en alçada i el que forma la major part de la base, i a la cara NO d'aquest hi ha una placa de forma pentagonal amb una inscripció. Una llosa de pedra fa de graó superior, de mida més petita.

### **Observacions:**

El lloc on es troba la creu, Collformic, és el punt de partida de la ruta més tradicional i freqüentada per ascendir al Matagalls. La inscripció de la creu és la següent: "Pregueu germans per les víctimes inhumanament sacrificades per una partida carlista en aqueix terme de Collformich los dies 10 y 11 de janer del any 1874".

## **Història**

La creu de Collformic és un monument que amaga una de les històries més dramàtiques del Montseny, la mort d'un grup de liberals de Vic a mans dels carlins. Durant la Tercera Guerra Carlina (1872-1876), després de la presa de Vic per part de les tropes carlines, el 1874, més d'un centenar de soldats i voluntaris nacionals van haver de fugir. El seu objectiu era arribar a Sant Celoni, però un escamot de carlins, dirigits per Ramón Vila i Colomer, va interceptar un dels grups prop del pla de la Calma i els va dur cap a la masia de Santandreu de la Castanya, a Collformic, on van ser afusellats. Durant la nit, a més, els carlins van perseguir la resta dels grups amenaçant també als habitants dels masos dels voltants. En total les víctimes van ser més d'un centenar. La creu fou erigida l'any 1913 pels veïns de Vic gràcies, principalment, a la campanya de l'escriptor Lluís Bertran Nadal i Canudas que aconseguí que el Ple de l'Ajuntament de Vic n'aproves la instal·lació el dia 9 d'abril de 1913.

## **Bibliografia**

PLADEVALL i FONT, Antoni (2000). "La Tercera Guerra Carlina vista per un liberal: Extractes de la 'Crònica' de Joan Camps i Prat, de Seva (1824-1905) amb un apèndix del carlí Josep Molins i Prat". Patronat d'Estudis Osonencs.

